СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XL. Ч. 104. | Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 5 травня 1932. | VOL. XL. | No. 104. | Jersey City, N. J., Thursday, May 5, 1932. | THREE CENTS.

ВЕЛИКОДНА ПИСАНКА - РІДНІЙ ШКОЛІ В КРАЮ.

ПАЛАТА ПОСЛІВ ВІДКИДАЄ ПЛЯНИ ОЩАДНОСТЕЙ

ДОСІ ЗАОЩАДЖЕНО В БУДЖЕТІ ТІЛЬКИ 38 МІЛІОНІВ.

ВАШИНГТОН. — Палата послів докінчує вже дебату над проєктом буджету. Урядовий плян ощадати на уряді 206 міліонів долярів майже зовсім перепав. Досі ощаджено тільки 38 міліонів 124 тисячі долярів. Одинока надія справдішньої ощадности лежить тепер на сенаті.

Підчас дебати над податковим законом показалося, що провідники великих партій не могли кермувати своїми партіями, бо конґресмени голосували все так, як їм наказували їх місцеві інтереси.

ВЕЛИКИЙ СТРАЙК У БУДІВЕЛЬНОМУ ПРОМИСЛІ.

НЮ ЙОРК. — Будівельному промислови грозить в цій околиці загальний страйк. У понеділок вийшли на страйк 30,000 до 40,000 будівельних механіків. Це перервало зовсім працю на будівлях і тепер інші робітники теж хочуть покинути роботу.

Цеглярі будівничі тепер домагаються нового розглянення обниження їх заплати та називають зниження заплати до $2.58 на годину „образою".

АЛЬ КАПОН ТАКИ МУСИТЬ ІТИ ДО ТЮРМИ.

ВАШИНГТОН. — Відомий провідник бандитів Аль Капон програв перед Найвищим Судом свій відклик проти його засуду на 11 літ тюрми за викручування від плачення федеральних податків.

Федеральний уряд збирається тепер відослати його під спеціяльною сторожею з тюрми повіту Кук до федеральної вязниці в Лівенворт в Атлянті.

Процес бандита викликав надзвичайне зацікавлення останніми часами головно через те, що Аль Капон пропонував Линдберґови постаратися про визволення його з тюрми та обіцював за те добути назад пропавшу дитину летуна. Ходили навіть чутки, що банда Аль Капона на те й пірвала дитину Линдберґа, щоб Аль Капон мав підставу видістатися з вязниці.

БОРОТЬБА ЗА ПРОГИБІЦІЮ.

АТЛЕНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — Конференція методиської епископальної церкви постановила домагатися від федерального уряду й конґресу загострення виконування прогибіційного закона. На конференції виголосив епископ Ендерсон бесіду, в якій складав усю вину за зле виконування прогибіції на пресу великих міст.

Рівночасно в Емпорії, Канзас, виступив з цікавою заявою в справі прогибіції. Віліем Ален Ґвайт, редактор добре відомої ґазети „Емпорія Ґазет". Ґвайт був усе за прогибіцію, але тепер радить віддати її під голосування американського народа.

Так званий фабричний комітет сенату розглянув проєкт Бинґема дозволити 4-процентове пиво та постановив заявитися проти проєкту.

Міська Комісія міста Нюарку, Ню Джерзі, заявилася за леґалізацію пива. Місто Трентон, в тому самому стейті, збирається взяти участь у „мокрій параді", що має відбутися в Ню Йорку дня 14 травня.

ПРИЇХАЛИ ПРОДАВАТИ ЧУЖЕ.

НЮ ЙОРК. — На кораблі „Бремен" приїхала сюди російська нафтова комісія, щоби говорити з американськими нафтярями про торовлю так званою російською нафтою, добуваною на територіях Українців і азербейджанських Татарів, добутих колись імперіялістичними володарями.

НАМАГАНЕ САМОГУБСТВО ПІДСУДНОГО.

МІНЕОЛА (Ню Йорк). — У місцевому суді почалася розправа проти Роберта Ковлера, обжалованого за вбивство другого степення. Розправа відбулася на те, щоби звільненити Ковлера, засудженого на першій розправі, бо по розправі відкрито докази невинности підсудного. Коли вязничні сторожі отворили двері келії Ковлера, цей розбігся та з усею силою вдарив головою до кратів. Лікарі в шпиталі ствердили розбиття черепа. Стан його безнадійний.

ЙОГО СУДЯТЬ, А ВІН ГРАЄ В КАРТИ.

НЮ ЙОРК. — Перед місцевим судом поставлено обжалованого за вбийство першого степеня 21-літнього Віліема Тернера. Як лише почалася розправа, обжалований виняв з кишені талію карт та став грати „солітера". Суддя гострими словами впімнув підсудного, що його заховання образливе для поваги суду.

СПРАВА ГОНОЛЮЛЬСЬКОГО СКАНДАЛУ.

Щоби не дати напасникам на паню Месі вийти безкарно з процесів, сенат ухвалив одноголосно закон, що коли присяжні судді не погодяться два рази на присуд, то цього ще не можна вважати звільненням обжалованого, як це досі практикувалося. Рівночасно сенат ухвалив резолюцію, в якій проситься президента помилувати 4 засуджених за вбивство Кагагавая.

Справа цього вбивства не втихає. В Гонолюлю вона далі розбурхує чуства людей. Біле населення дуже обурене на присяжних суддів, що видали засуджуючий присуд. Ходять навіть чутки, що їх мають лінчувати, і поліція мусіла видати спеціяльні зарядження забезпеки.

В цілій Америці даються в тій справі відчувати дуже нервові голоси. Так, примiром, у Брукліні, Ню Йорк, один жіночий клюб ухвалив навіть резолюцію протесту проти засуду та домагання до президента Ґувера сейчас звільнити обжалованих.

ОТРУЇВ СВОЮ ЛЮБКУ.

В Козельниках, львівського повіту, померла несподівано 20-літня Марія Зарічна. Слідство виявило, що покійна була в 6 місяці вагітности. Кружляє поголоска, що отруїв її любчик. Відбулася секція трупа у присутности слідчого судді.

РАЙ СЕЛЯНИНА.

Наше село заливається багацтвом. Селянинови за теля дають 3 (три) золоті. А тоді він із пересердя топить ці телята.

ГОСПОДАРСЬКЕ БОЖЕВІЛЛЯ.

За кавою у Бразилії тепер у Туреччині, щоб удержати високу ціну, постановили спалити трохи тютюну. Отсе господарський лад світа.

НАЕЛЄКТРИЗОВАНІ КОНІ.

Підчас перегонів у Сиднеї та Мельбурні (Австралія) викрили ошуканчу штучку джокеїв —вони підганяли коней електричною струєю. Найчастіше вживали джокеї папіросниці а електричною батерією, з якої виставали дроти. В переломовій хвилині бігу джокей натискав контакт і притискав папіросницю до карку коня. Таким чином джокеї згортали високі суми з гри в тоталізатора. Справа виявилася й ошуканців арештували.

БУРЕВІЙ З ПІСКОМ ЗНИЩИВ ЛІТАК.

З Багдаду повідомляють, що француський літак, котрий летить кожного другого тижня між Дамаском і Баґдадом, упав жертвою елементарної катастрофи. Літак летів досить низько. Нагло звіялася буря й засипала літак піском. Пільот стратив зір і налетів на малу піскову гору. Літак розбився. Три особи, пільот, механік і француський полковник, убиті.

ГОЛОД НА РАДЯНСЬКІЙ БІЛОРУСИ.

З прикордонної смуги приходять вісти, що у плещеницькій области Радянської Білоруси населення не має зовсім засобів поживи першої потреби. Кооперативи мають порожні складниці, бо від тижня здержаний довіз харчів. 8 березня ц. р. на шляху Хмилевичі — Убоче юрба селян задержала вози з вантажем печива, роззброїла охорону і в одній хвилині все розграбила. Брак хліба замітний найбільше близько кордону. 9 березня ц. р. у Глубочанах кількадесять селянських родин узяли приступом складницю при лічниці кордонної сторожі. Сотня війська, викликана на допомогу, розігнала юрбу стрілянином. При тому вбили 1 мужчину та 3 жінки. Областна влада плещеницької округи домагається вантажів харчевих продуктів із Мінська та Москви.

НІМЦІ ПРО РАДЯНСЬКУ УКРАЇНУ.

Під заголовком „Радянська Україна" приніс берлінський щоденник „Берлінер Берзенцайтунґ" з 4 березня ц. р. обширну кореспонденцію з Харкова з вірною характеристикою сучасних обставин на Радянській Україні. Зокрема яскраво схарактеризований у статті теперішній протиукраїнський курс большевицької політики на Україні. При цьому кореспондент звертає увагу на велике значіння української справи та її важну ролю в будуччині Східньої Европи.

ІЗ КРАЄВОЇ ХРОНІКИ.

Станиславівський суд засудив на 8 літ важкої тюрми Івана Барана з Костельник за вбивство батька. — У звязку зі зловживанням у маґістраті арештували в Бережанах Зенона Лисаковського, Івана Рембіша, Евгена Бабяка, Володислава Матиця та Мілю Ґольдштайн. — Під замітом підпалу власного господарства (для премії) арештували Филимона Стахова з Золотої Слободи.— В Домініканських Бірках біля Брухович 26-літній Василь Свищ одним поличником убив 72-літню Катерину Білаківську; його арештували. — У сварці за позичені гроші Василь Клишишин убив ножем Михайла Чабана в Янівських Порічах, пов. Ягайлонський Городок. —Бережанський суд засудив на кару смерти Филипа Панька з Соснова, підгаєцького повіту, за вбивство жінки.

РОЗВЯЗАНІ „ЛУГИ".

Тернопільське воєвідство постановою з 7 березня ц. р. на внесок бережанського старости на основі обовязуючих постанов розвязано „Луг" у Стриганцях з причини повного занедбання заходів до осягнення тієї мети, для якої т-во створилося. „Луги" в Курянах і Вимислівці, бережанського повіту, повідомили про своє добровільне розвязання, тому бережанське староство поробило заходи щодо адміністрації їхнім майном.

ІСТОРИК ПРО УПАДОК МОНАРХІЗМУ В ЕСПАНІЇ.

Саме тепер вийшла друком книжка відомого англійського історика Роберта Сенкурта під наголовком „Еспанська Корона". Автор узяв собі за завдання прослідити причини упадку монархі в Еспанії. Еспанія край бундючної шляхти й бідного селянства, отже там повинна би монархія існувати без перешкод. Еспанці назагал справді дивилися на короля як на господаря краю. Та еспанська пануюча родина не сповнила сподівань, які на неї покладав нарід. Один король за другим показувався кепським господарем краю. Кождий дивився за вузьким особистим інтересом, а не за добром народа. Остаточно знеохочений нездарними монархами народ відправив цілу родину монарха та самий обняв правління краю.

НИЩЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВ.

По приміру дубенського, луцького, ковельського і кремянецького повіту і костопільське староство розіслало всім українським споживчим кооперативам листи з вимогою за два тижні представити на затвердження плян помешкання і проєкт внутрішнього урядження крамниці кооперативи разом з оплатою по 12 зол., при чому вимагає, щоб плян був виготовлений **фахівцем**, до того управненим. Не треба додавати, які матеріяльні втрати у звязку з цим мають кооперативи, бож навіть у Костополі нема відповідного фахівця, який міг би ці пляни виготовляти.

НЕЧУВАНА ДОРОЖНЕЧА НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

До редакції львівського „Нового Часу" надіслано з Підгаєччини листа, писаного 6 березня ц. р. одним Галичанином, який перебуває тепер у винницькій окрузі.

Громадянин той пише: „Дорогі Тату, порадьте мені, що маю робити. Тут тепер все дуже дорого, а особливо продукти. 100 кґ. караболь 35 рублів, (2 руб.=1 дол.), 100 кґ. житньої муки 420 руб., бохонець житнього хліба 7 руб., 1 кґ. масла 17 руб., 10 яєць 3 і пів руб. І так коли підеш на місто, то ходиш, аж голова болить, а що до роботи, то щоби мав 8 рук, то висталоб. На столівці їсти нема що, бо ту порцію обіду то можуть два коти зїсти".

ДАР МАСАРИКА ДЛЯ ЗАКАРПАТСЬКОЇ РУСИ.

Президент чехословацької републики, Масарик, дав у день своїх уродин чехословацькому Червоному Хрестови 150,000 чеських корон на допомогову акцію для Закарпаття.

ЗИМА ПРИМУШУЄ...

На шляху Перемишль-Селиська вирізав хтось нічю кілька телефонічних стовпів. Зробили це мабуть ті, у яких зима вичерпала вже останні припаси палива.

ЛЯЦЬКИЙ ТЕРОР ПРОТИ УКРАЇНЦІВ НЕ ПРИПИНЯЄТЬСЯ

ЗНОВ АРЕШТОВАНО КІЛЬКОХ СВІДОМИХ УКРАЇНСЬКИХ ДІЯЧІВ. ПОЛІЦІЯ НЕ ПОЯСНЮЄ ПРИЧИН АРЕШТІВ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — 22 квітня б. р. поліція перевела в Дрогобичі кілька поліційних ревізій. Чого вона шукала й що знайшла, це мабуть лише вона сама знає, бо причини арештів і висліди ревізії тримають у секреті. Ревізію переведено в Олени Косаківної, Михайла Смоли, Володимира Ясеницького та в Гутовичів. Поліція каже, що в них нічого не знайдено підозрілого, а тому їх не арештовано. Після переведенної ревізії в помешканнях арештовано: професора Музичного Інституту ім. Лисенка, Ст. Оґродніка, та вчительку школи СС. Василіянок, Анастасію Гермиківну.

В Тустановичах переведено ревізію в Теодора Мульки, Петра Веприка й в Івана Мужиловського. Всіх їх поліція арештувала, не пояснюючи причин. У Трускавці арештовано після переведеної ревізії Василя, Володимира та Ярослава Біласів, а також Миколу Музику.

Всіх арештованих зпочатку переведено до поліційної станиці в Дрогобичі, а пізніше доставлено до Львова, де їх замкнено в поліційних арештах. Як звичайно, поліція не пояснює причин арештів, а тому залишається невідомим, за що увязнено тих Українців, як взагалі часто невідомими лишаються причини арештів Українців у Польщі, яких після „поліційних допитів" та „справедливих судів" випускають на волю в більшости з памятками на все життя в вигляді тяжкого побиття, або й зруйнованого назавжди здоровля.

ЯПОНЦІ ГОТОВІ ЗАХОПИТИ РОСІЙСЬКУ ЗАЛІЗНИЦЮ.

РИҐА (Латвія). — Тут одержано відомости з Москви, що большевики числяться з тим, що Японія скоро арештує всіх большевицьких урядовців у Манджурії на Східно-Китайській залізниці та захопить її цілковито в свої руки. Як відомо, ця залізниця належить порівно до Китаю та до Росії.

З дня на день у Москві чекають відомостей про те, що Японія розпочала вже масові арешти в Манджурії всіх радянських урядовців і ріжних функціонарів, а також радянських громадян, активних сторонників большевицького уряду. В поінформованих колах кажуть, що Японці вже виготовили пляни й способи арештів большевиків. Арешти пічнуться після ревізії в певних большевицьких установах та в окремих большевиків. Ці ревізії повинні „викрити документи", що свідчать про протияпонську большевицьку діяльність у Манджурії.

Тому в Москві вже згори стараються доказати, що ті документи, які при ревізії знайдуть Японці, будуть фальшиві, підроблені самими Японцями. В усякому разі на розвиток подій у Манджурії в Москві дивляться з великою трівогою й не мають надій на мирне полагодження далеко-східних справ.

ПОЛЬЩА ГОТОВИТЬ АВАНТУРУ В ДАНЦІҐУ.

БЕРЛІН (Німеччина). — В урядових колах занепокоєні відомостями, що Польща готується захопити в свої руки вільне місто Данціґ та частину Прусії. Німецький уряд уже попередив польський уряд, щоб не допустити до цієї авантури. На це польський уряд відповів, що йому нічого не відомо про чийсь намір зі сторони Поляків захопити Данціґ і що уряд не думає робити такого кроку.

Така відповідь не задовольнила німецькі урядові кола й у Берліні думають, що дійсно істнує якась змова серед Поляків захопити Данціґ. Тому Німці готуються вразі такої спроби Поляків, як вони вже зробили з Вильном, всіми можливими засобами дати їм спротив. Можливо, що Гітлер тепер збиратиме свою армію в Данціґу, де німецький уряд не має права йому заборонити ведення націоналістичної акції.

МІЖУСОБНА ВІЙНА В КИТАЮ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Кантонська армія захопила в свої руки частину китайської воєнної фльоти та літаки разом з летничим полем біля Кантону. Командант цієї армії, Чен Чіянтаґ, виступив отверто проти нанкінського уряду й готовиться до міжусобної війни з наміром захопити владу в Китаю в свої руки.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Загряницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Тел. „Свобода": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТІЛЬКИ З ОТВЕРТИМИ ОЧИМА

На іншому місці подаємо голос „Нового Часу", популярного львівського часопису про українських імігрантів і рідний край. Стаття відноситься до них із зовсім отвертим закликом вертатися тепер у рідний край та збогачувати край своїми капіталами й досвідом. „Новий Час" аргументує так: Як довго в Америці господарське життя було в повному розквіті, так довго вертатися до краю було особистою жертвою. Тепер, коли господарське життя в Америці станули перед поважною, що найменше хвилевою, кризою, можна вертатися до краю не тільки з користю для краю, але й з користю для себе самого. В краю є тепер нагода добути собі американськими капіталами певний варстат праці, тоді як в Америці жде непевність. „Новий Час" подає цілий ряд нагод таких можливостей добути собі певну можливість робити життя в рідному краю.

Тяжко сказати, який вплив буде мати заклик „Нового Часу" на українську імігpацію. Вплив цей видай не може бути великий вже хочби тому, що українські імігранти лиш дуже мало читають старо-краєву пресу, — на всякий випадок менше, ніж вона на це заслугує. Та в цьому випадку, коли річ не про політичну справу, а про чисто господарське зарядження, та ще таке, що так глибоко зачіпає особисте життя, може бути інакше. Голос „Нового Часу" зачіпає мрії кождого просто імігранта, бо хочби як добре йому тут жилося, він певно їхав сюди тільки на час, з думкою вернутися колись до рідного краю. Вірні цим мріям, українські імігранти верталися до краю й без спеціяльних закликів старокраєвих часописів, а від часу настання теперішньої господарської кризи в Америці верталися навіть у великому числі.

Та здається, що досвід старого краю з тими повертаючими імігрантами не все був найкращий. Не можна сказати, щоби всі повертаючі імігранти збогачували край своїми капіталами або досвідом. Аж занадто богато з них краю не збогатили. Навіть як принесли з собою гроші, то краю не збогатили тим капіталом, бо якраз не мали на це відповідного досвіду. І обставини в старому краю були такі, що для них звичайний американський досвід не вистарчав. Збогачували старий край тільки такі імігранти, які верталися там з отвертими очима, які знали докладно старокраєві умовини, які розуміли, що самий доляр ще не дасть сейчас усього, що й з доляром ще треба працювати, вважати, боротися.

Стаття „Нового Часу" хоч тим пожиточна, що вона дає почин більше інтелігентному відношенню старого краю до іміграції, ніж це було досі.

ІТАЛІЯ, ФРАНЦІЯ І ПЕРЕГЛЯД ТРАКТАТІВ

Італія видається більше незалежною, ніж вона в дійсности є. До цілковитої незалежности й могучости, якої хоче Мусоліні, треба абсолютного панування над Середземним морем. До того між іншим треба власного вугля, якого Італія не має. Для зарoстаючого населення треба кольоній, а для кольоній — фльоти. І тому ціна союза з Італією так звучала би: Зрівнання фльот, зрівнання кольоніяльних посілостей і забезпечення прав у Тунісі. Коли так ці три справи представляються, то що Франція думає Італії дати? „Слаба сторона Франції та, що вона добровільно ніколи нічого не дасть!" Отак пишуть деякі газети.

Маю відомости, що Франція, навпаки, недавно за кілька днів до проголошення пляну Тарде про Наддунайський бльок, „добровільно давала" Італії ріжні добрі речі, а саме: погоджувалася й на зміну статута Італійців в Тунісі й на збільшення територій італійської Триполітанії призначенням французьких територій у Борку та в Тибести, а навіть готова була відступити Італії один з богатих африканських мандатів — Конго чи Камерун. І то за ціну зміни італійської політики в справі репарацій та роззброєння. В звязку з цим останнім пунктом стояла також обіцянка урегулювання питання фльоти на Середземному морі.

Таким чином Італія отримувала задоволення в усіх тих трох справах, які видавалися необхідними для відновлення французько-італійського союза. Отже вона моглаб вільно перейти знову з табору „переможених" і „незадоволених" до табору переможців. Так, очевидячки, зробилиб наші „реалісти". Але Мусоліні, що не дурно вважається справжнім великим реалістом (вже без лапок), зробив цілком інакше: він відкинув ці пропозиції.

Хочете знати — чому?

Бо „союза" не купується відновленням порушених прав, а виявленням щирого наміру їх взагалі ніколи не порушувати. Прийняттям французької пропозиції італійський уряд, що правда, забезпечив би спокійне існування Італії на який десяток років, але на ролі — все таксамо залежної від французької гегемонії в Европі — країни, що втратила би відразу всі перспективи для зросту на велику державу, що знищила би передовсім отті ідеалістичні позиції, що саме в питанню репарацій та роззброєння висувають її на перше місце й обіцяють їй, на випадок краху французької політики, провідну ролю в цілій европейській політиці. Мусоліні не захотів бути Ісавом, що продає право первородства за смачну, але недовго тревалу сочевицю. Бож не в тому полягає сила характеру, щоби відмовлятися від не довго тревалої насолоди сьогодня в передбаченню великої потіхи в будучому.

Італійський уряд відповів, що приділення територій Борку та Тибести до італійської Триполітанії є дуже добра річ, але... ці території завжди належали до Триполітанії, яку цілу Туреччина відступила в свій час Італії. Італія, що правда, через деякі обставини, серед яких особливо помітною була велика війна, не мала можливости опанувати цілу цю територію, але це не змінює факту, що Франція, захопивши ці місця, порушила кордони Триполітанії, а тимсамим і права Італії. Отже, виявляючи намір тепер відступити їх назад своїй сусіді, Франція лише направила би заподіяну кривду й повернула би добра, нею по праву привласнені. Щодо зміни статута Італійців у Тунісі, то й тут дивні були намагання Франції робити Французами всіх Італійців, що селились у... володіннях туніського бея, отже на землях, що навіть до Франції не належать, а знаходяться лише під її протекторатом. І тут Італія є в своєму повному праві.

Щож торкається мандату на Конго чи Камерун, величезні й багатші кольонії, то Італія уважає, що, не зважаючи на мирові трактати та Лігу Націй, Німеччина залишається їх законною власницею, що Німеччина ніколи від них не відмовлялася й що значить, рано чи пізно, питання про їх властиву приналежність повернеться знову на міжнародні дискусії. Італія не потребує таких сумнівних мандатів... Інакше кажучи, Італія не хоче, ціною теперішнього опанування колишньою німецькою кольонією, псувати свої відносини з будучою Німеччиною.

Тут є чого повчитися.

А потім прийшла невдача льондонської конференції в справі направи відносин в середній Европі. І негайно після того було засідання Великої Фашистівської Ради, на котрій ухвалено в справі закордонної політики такі принципові постанови, що мусять від нині служити підвалиною цілої італійської закордонної політики:

„Для переборення кризи, від якої терпить цілий світ і яка має більше підстави політичні та моральні, ніж економічні, Велика Фашистівська Рада визнає необхідним:

„1. Розвязати проблєми репарацій і міжсоюзницьких боргів, відмовляючись від одних і перекреслюючи другі.

„2. Поздіймати митні заборони перше, ніж вони встигнуть привести до цілковитої анемії міжнародню торговлю.

„3. Поліпшити умовини придунайських та балканських країн, що мають у собі до 70 міліонів населення.

„4. Переглянути на терені Ліги Націй ті пункти мирових договорів, що носять у собі зерна незадоволення народів і тому можуть бути причинами нової війни.

„5. Відмовитися від занадто частих інтернаціональних конференцій, які викликають марні надії у народів, а потім заступають гіркішими розчаруваннями та приводять до все більшого загострення відносин.

„Велика Фашистівська Рада залишає собі на жовтневу сесію справу перегляду становища Італії в Лізі Націй".

Акція Італії є скерована на те, щоби ревізію трактатів перевести на терені Ліги Націй, оже мирним шляхом, що вимагатиме довгих і впертих кооординованих зусиль всіх заінтересованих сторін. Проте італійський уряд, очевидячки, вважає, що до жовтня цього року мусять виявитися в цьому відношенню всі можливости наміченої програми, тому, на випадок їх негативного вислiду, поставлено питання навіть про перегляд становища самої Італії в Лізі Націй. Себто, коли би виявилося, що Ліга Націй стоїть на стороні не загальних европейських інтересів, але лише кількох держав, хочби й переможниць, то Італія поставить питання про своє виступлення з Ліги Націй.

Евген Онацький.

ЗАОКЕАНСЬКІ УКРАЇНЦІ І СТАРИЙ КРАЙ

(Передрук з львівського „Нового Часу").

Перед нами лист від робітника-Українця з Америки. Між іншим читаємо: „Криза всіх нас так притиснула, що й описати годі. Більше як половина наших людей потратили роботу і якщо не втратили грошей у збанкротованих банках, то тепер проїдають свої ощадности. Всі вони виїхали би тепер до краю, якщоб у вас були кращі відносини. Я не бачу для себе іншого виходу, як забрати тих пару тисяч долярів, що ще мені остались і вертатися до краю. Але порадьте мені, пане Редакторе, що я в краю маю з собою зробити?"

Справа, яку порушує Українець з Америки — загальна і надзвичайної ваги. А тому буде доцільним обговорити її прилюдно.

Еміграція українського населення до Нового Світа в більшости мала характер **зарібкової** еміграції. Тільки мала частина виїздила з думкою — постійно оселитися в Новім Світі. Більшість їхала з метою — зложити певну скількість грошей і з ними вернутися до краю. Політичні, а вслід за ними й господарські умовини, що після нашої програної війни витворилися на західньо-українських землях, мали великий вплив на погляди наших емігрантів. Більшість з них закинула думку повороту до краю і постановила вже напостійно остатися в Америці. Вслід за тим устав і масовий приплив грошей до родин емігрантів (призначених на купно поля), а часто-густо й зірвання всякого контакту з краєм.

До часу, як в Америці панував загальний добробут — всяке переконування американських Українців, що вони повинні вертатися до краю, інвестувати тут свої капітали в сільське господарство, промисл чи торговлю — були безуспішні. Бо добробуту, і то для них дуже проблематичного, вони не потребували шукати в старім краю; вони мали його у себе в Америці. Через те верталися тільки одиниці, і то не з економічного розрахунку, але з сентименту до старого краю.

З хвилиною, як Америка увійшла в затяжну економічну кризу, ситуація під тим оглядом засадничо змінилася. Для великої частини українських емігрантів замкнулися можливости не то збогачування, але часто й існування.

І тисячі Українців... доїдають гроші, заощаджені в часах доброї конюнктури. З якою надією? З тою, що господарська ситуація в Америці поправиться і вони знову, як донедавна, будуть складати свої ощадности. Словом: Американські Українці увійшли в сферу **ризика**, і то куди більшого, як поворот до старого краю з тими грішми, які у них ще **покищо** осталися.

В такій новій ситуації можна підходити до наших заокеанських братів в зовсім інший і більш переконуючий аргументами. До цього часу старий край висував завсіди майже одинокий аргумент за поворот до краю: Вертайтеся і збогачуйте своїми капіталами і досвідом рідний край. Вибачте, — відповідали вони — але нам тут добре, а у вас і політичні і господарські відносини того роду, що наш поворот був би тільки **жертвою** для рідного краю. А на жертву не кожний здібний. Аргументи вривалися...

Наше становище не змінилося. Ми й далі стоїмо на становищі, що заокеанські Українці, котрі заощадили гроші, повинні вертатися до своєї Батьківщини і тут розбудовувати господарське життя. Але при цьому ми додамо: **Тепер** ви вертайтеся не тільки в інтересі краю, не тільки зі становища патріотизму, але й у **своїм найбільшім інтересі.** Вертаючись, маєте змогу тут створити для себе будьякий **певний варстат праці.** Остаючися в Америці, ви ризикуєте, що, проївши всі заощаджені гроші, ви таки не діждетеся кращої конюнктури. Тому вертайтеся!

Чи в старім краю існує корисна конюнктура для поворотців з Нового Світа? Відповідаємо: **Без сумніву так!** Поле, яке до недавна коштувало 300—400 долярів, сьогодні можна купити за третину тієї ціни, а дідичі, загнані скрутою в сліпу вулицю, вже й не питають за національність купуючого. Всякі промислові будинки, торговельні підприємства, доми — все те можна купити за гроші, що не стоять у ніякій пропорції до їх фактичної вартости. Наслідком кризи витворилися в старім краю надзвичайно корисні умовини для кожного, що має змогу створити варстат праці. Тому вертайтеся! Бо краще є створити для себе варстат праці й очікувати кращої конюнктури тут, ніж проїдати ощадности і йти в непевну будуччину там.

Ярослав Гашек.*)

ВЕСНА В ЗАКОПІ.

Як лупали вугіль в долі,
Говорили там про світ,
Що шумить над ними поле,
Що зелене все довкола,
Все відроджуєсь наново,
Що весна на світі знов.

Що кущі вже в цвіт багаті,
Лист на дереваж бростить,
Це словами й не сказати,
Все нові вже має шати,
Що там гарно, любо дуже
Метрів триста понад них.

Що в гаю журчать ручаї,
Що фіялки там цвитуть,
Спів пташок краєм лунає
І вмовкає ген за гаєм,
Що ще є щасливі люди
Метрів триста понад них.

(З чеської мови переспівав Я. В.)

*) Найбільший чеський гуморист. Ярослав Гашек (автор „Доброго вояка Швейка" та гуморесок, з яких ми чимало містили в фейлетонах „Свободи"), видав у 1903. році одиноку книжечку поезій разом з Л. Г. Домажліцьким п. з. „Травневі викрики", а в ній цю простеньку пісеньку.

ДРІБНИЧКИ.

Всі тигри, що живуть в Африці, сидять у клітках. Це зовсім природне, бо на волі живуть тигри... лише в Азії.

Звичайним одним графітовим олівцем можна нарисувати лінію 60 миль довгу.

Чим вище підніметься літак, тим скорше може летіти.

Африканські жирафи доходять до 5 м. висоти, а за молоду ростуть дуже скоро. За перші роки прибуває їм річно пересічно 1 метер висоти. Англійський уряд дає за оплатою коло 50 дол. дозволи для полювання на жирафи. Дозвіл важний на один рік і за той час вільно застрілити лиш одну жирафу.

У розгарі красномовства.

Адвокат (у запалі оборони): Скажіть, панове присяжні, коли котрому з вас приключилася така добра нагода до крадежі, чи не скористали би з неї?

Чоловік: Що це з моєю бритвою, вона зовсім не бере!?

Жінка: Говори собі! Деж я тобі повірилаб, щоби твоє волосся було твердше від бляхи? Я нині рано отвирала нею бляшанку консервового молока й отворила!

В. Будзиновський.

ЗРУЙНОВАНА ГРОМАДА

(З моїх споминів).

(1)

По скасованню панщини в Австрії у 1848 році в кождім селі Галичини відділювано землі шляхоцької великої посілости від земель хлопських: приватних і громадських. Шляхоцькі обшарники (велика посілість), маючи за собою державну владу, захоплювали в своє посідання і на свою власність громадські землі, якими були головно ліси, пасовиска і сіножаті.

З громадських земель пасовиско було тоді попри поле другою необхідною основою дрібного рільного господарства; було основною економічною умовиною істнування хлопської верстви. Се тому, бо без пасовиска була тоді немислима годівля худоби, яка, кромі молока і обірнику на рільний ужиток, давала і що нині дає користь більшу, ніж продукція збіжа. Можна уявити собі розпуку, яка опанувала село, коли шляхтич займив громадське пасовиско!

Незнання закона і процесової процедури, брак совісних адвокатів і сторонничість державних урядів були причиною, що дуже багато громадських земель признано обшарникам. В Галичині майже нема громади, котра таким способом не втратила би в користь шляхтича бодай пару моргів своєї землі. Загарбану панами земельну народ силкувався відбити собі політикою. Крик народу „віддайте ліси і пасовиска" лунав так широко і могучо, що й політикуюча українська інтелігенція домагання звороту загарбаних громадських земель зробила одним з двох основних домагань української політики. Другим домаганням, під кличем „поділ краю", було домагання поділу Галичини на два краї: український і польський.

При загарбуванню громадських земель панами громади не скрізь вдоволялися протестом на політичній арені, ані таким жаданням звороту загарбаного. Не в одній громаді народ силою не давав своєї дідизни. В таких громадах державна влада передавала землю панови жандармами або військом. Пляма хлопська кров. Клич „ліси і пасовиска" електризував усю українську суспільність і покривджені села були тими дрімучими вульканами, що постійно грозили вибухом, поки жила генерація, котра бачила грабунок, себто до кінця 1870-тих років. Попри те жила, не надія, а непохитна віра, що прийде ревізія процесів за загарбані панами громадські землі, та що вони вернуться до своїх громад.

Яким страшним ударом для кождої громади була втрата пасовиска, доказує упертість традиції грабунків. Є громади, котрі ще пару годин перед світовою війною не лише тямили, що їх ограблено. Вони ще не втратили були надії, що австрійська влада верне їм передану панови громадську землю. Наслідки такої традиції і такої віри я бачив у моїй виборчій окрузі на промежині двох перших десятиліть нашого століття.

• • •

В бучацькім повіті Галичини, півпята кільометра до місточка з повітовим судом, Монастириська, є село Дубенко. Село невелике, бо в 1900 році мало тільки 1,066 душ населення. Десь коло року 1870-го громада Дубенко (хлопи) правувалася з двірським обшаром Дубенка за одну сіножатку, яку громада правила собі, обшарник-шляхтич собі. Громада програла процес, та хлопи не хотіли сіножатки віддати обшарникови, бо казали, що сіножатка із поконвіку була власністю громади, що грунтовий податок за сіножатку все платила і платить громада, не двір, отже ніякий суд не має права присуджувати сіножать До Дубенка прийшла судова комісія з жандармами і військом, щоби сіножать передати обшарникови силою. Всі хлопи з бабами і з дітьми вийшли на сіножать і не хотіли вступитися. Військо дало сальву. Народ розбігся, полишаючи на сіножаті три трупи. Обшарник дістав сіножатку, хлопську кров сполокали дощі...

Коли я став послом до австрійського парляменту (1907) саме з округи, обіймаючої також Дубенко, двірський обшар Дубенка змінив свого пана. Купив його Нехелес (Жид) на парцеляцію. Парцелятори великих посілостей робили маєтки, коли великий простір землі купили (неначе купець гуртівник) дешево і перепродали її хлопам дрібними пайками по вищій, „детайлічній" ціні. Такий інтерес хотів зробити Нехелес. Він знав, що громада все ще мріє про загадану сіножать, отже гадав, що свій шмат землі, зрошений хлопською кровю, буде першою пайкою двірського обшару, на якій добре заробить, бо громада **злакомиться** на неї і добре заплатить.

І заплатила громада за ту сіножать! Заплатила не лише одному Нехелесови, не лише ріжним адвокатам, не лише процесові й езекуційні кошти. Заплатила стільки, що за ці гроші могла би купити шмат землі... десять разів і пятнадцять разів такий великий, як та спірна і крівава сіножать. Судовий езекутник загостив до всіх без одного господарів Дубенка, всіх пограбив і всіх переліцитовано. Через ту сіножать всі хлопи Дубенка, з виїмком одного однієського (Грабовського) залізли в довги і громада сіножати... не дістала!

Коли по селі пішла чутка, що Нехелес купив двірський обшар і сей його парцелювати, в селі настала метушня. На жадання громадян і на приказ війтових Настуні війт скликав громадську раду. Присуд, який сіножать признав двориви, був правосильний. В Австрії абсолютно не заносилося на таку аграрну реформу, яка двірську сіножать могла би переписати на громаду, ще й без викупу. Громада могла би дістати сіножатку тільки тоді, коли Нехелес схотів би її продати і коли би громада купила її. Не так думали сільські „правники". Коли зберемо докупи все те, що балакали на скликаній війтом раді і поза радою, дістанемо таку опінію всіх без одного громадян Дубенка:

(Далі буде).

Поет (у гостині, до господині): Я, пані, прислав був вам томик моїх поезій...

Господиня: Ах так, чудові поезії, але де то я їх поставила?

Синок: Мама підставила під ногу стола, щоби не холитався.

—o—

— Я, прошу пані, не люблю занадто вчених і мудрих жінок; моя жінка мусить бути дурніша від мене.

— То, бачу, вам буде дуже тяжко знайти собі жінку...

ОРҐАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА

Питання: Чи повинносяя дальше приймати нових членів до старого роду обезпечення?

Відповідь: Коли виразно голоситься, що старий рід обезпечення, наскільки був дуже добрий для еміґрантів у часах, коли вони приходили і відходили до старого краю, настільки нездалий вже для нас і для наших дітей, та коли вже забираємося той рід обезпечення вимінювати на новий тим членам, котрі вже в нім є, то вже простий розум говорить, що до того роду обезпечення дальше приймати нових членів було би щонайменше невмісно.

Брати вкладку за обезпечення, це майже стільки, що продавати асекурацію. А продавати щонебудь, знаючи, що воно „нездале", було би нечесно. Старий рід і його реформа це справа старих членів. Від старих членів може залежати, чи той старий рід змодифікується тепер на корисніших, чи пізніше на гірших умовах. Вступаючих треба прямувати відразу до нових родів, у яких обезпечене не лиш „посмертне", але обчислене так, щоби було обезпеченням і в часи безробіття і в часи неможливости плачення вкладок. А такі часи кождому на старість приходять. Ріжниця у вкладках дуже маленька, та зате в обезпеченню — дуже велика.

Таксамо з огляду на приготування до реформи треба вздержатися від роблення підвишок у старім роді обезпечення. Кого стати на більшу вкладку у старім роді, того стати обезпечитися додатково в котрімсь із нових родів, які вже маємо від 1926 р., або зачекати на той новий рід, який принесе реформа і, взявши кредит за це, що досі вплатилося, зробити підвишку.

Минулого місяця головна канцелярія мусіла завернути коло 20 аплікацій нових кандидатів до старого роду, стараючися навернути їх до нових родів. Більша частина відділових секретарів сейчас зрозуміли, в чім річ, тай зуміли пояснити вступаючим ріжницю між старим родом і новими родами обезпечення, бо самі на них добре визнаються. Вони потрапили переконати кандидатів, що дешевший старий рід без ніяких вартісних зворотів є дорожчий від нових родів з вартісними зворотами, хоч вкладка є дещо більша. Вони самі як слід орієнтуються на табельках вкладок і потрапили інтересованим пояснити, що з огляду на вартісні звороти в готівці або в продовженню обезпечення дешевий рід є дорожчий, а дорожчий є дешевшим родом обезпечення, бо та ріжниця у вкладках з великими відсотками мусить вернутися членови; що ту ріжницю доплачується собі, а не організації; що це член доплачує не на посмертне, але на звороти, з яких самий може в потребі користати; що чим довше член буде платити, тим більше тих зворотів буде мати, а не так, як у старім роді, що чим довше платить, тим більшу суму може втратити, коли не дотягне плачення аж до смерти. Такі секретарі потрапили кандидатам обчислити на підставі табельок книжечки вкладок, що в нових родах ніхто не потребує ціле життя платити, себто аж до своєї смерти, бо в нових родах за незначно вищу вкладку кождий оплачує обезпечення наперед і коли платить три роки, то має заплачено за шість; а коли платив 10 років, то має заплачено за 20 літ обезпечення. Отже кождому легко обчислити, коли він може зовсім перестати вкладки платити і бути обезпеченим аж до смерти, а не так, як у старім роді, де кождий обезпечений тільки на один місяць, а як за другий місяць не заплатив, то все втратив, що вплатив попередно.

Взагалі тим секретарям, що на асекураційному ділі розуміються, прийшлося легко нових кандидатів спрямувати до вступлення на нові роди. Вони це зробили без переписки, без витрачування енергії і часу.

З решти секретарів **тільки один** признався, що за нові роди, які вже є в організації від 1926 р., ні він сам, ні ніхто інший у тім відділі **нічого** не знає, тай просив інформації, як до тих нових родів записувати. Довідувався, що це за роди, які в них користи, які вкладки, яка ріжниця в порівнанню зі старим родом. Інші не мали відваги признатися до такого незнайомства з новими родами, і замість це приписати бракови відповідної системи кваліфікування відділових урядників в асекураційному ділі, винують урядника з головної канцелярії, що посмів домагатися від них того, чого вони **не знають** тай при теперішній системі знати не можуть.

Наша система добирання відділових діловодів тай їх щорічна виміна і брак відповідного винагородження за таку працю, при контакті з головною канцелярією тільки за посередництвом почти, не могла виробити таких кваліфікованих діловодів, як того конче вимагає ведення діловодства з новими родами обезпечення. З того виробилося поняття, що головний урядник повинен все знати і робити, бо за це він бере платню, а відділовий урядник, мовляв, не потребує знати й виконувати асекураційне діло бодай у такій мірі, як асекураційний агент, бо він за це не є платний тай не задля своїх кваліфікацій був вибраний. Та це не перешкаджає нікому заедно порівнувати наше асекураційне діловодство з Метрополітен або з іншими асекураційними підприємствами; тай не перешкаджає, кому захочеться, вимагати від головної управи, а зглядно від двох стало затруднених секретарів у головній канцелярії, щоби вони робили і давали все „так як в Метрополітен".

Рік 1932 є першим в історії організації, який визначився тим, що „річні вибори" не спинили поступу організації, бо не було багато змін, тай не було розбивання відділів „через вибір урядників". Це приписується більшому зрозумінню організаційного клича „В лучности сила". Клич „за злуку" спинив „розлуку" і хоч самої злуки багато не було, то всетаки це на організації відбилося дуже корисно. А це треба завдячити лише тому фактови, що організація за час свого істнування вспіла згуртувати при собі найкращий елемент з української еміґрації, елемент конструктивний, і ним держиться. Тай тільки тому фактови треба завдячити, що організація ще має цілу низку діловодів, хоч не вповні кваліфікованих в асекураційнім діловодстві, то зате відданих і щиро бажаючих достосуватися до часу і поступу. При солідній співпраці такого елементу стару систему дасться перетворити на уліпшений апарат діловодний, так потрібний до ведення модерного діловодства обезпечення, до якого наша організація прямує.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДАЛЬШІ ДОПОВНЕННЯ ДО ІСТОРІЇ РОЗВОЮ УКРАЇНСТВА НА ЛЕМКІВЩИНІ.

У 85. числі „Свободи" з дня 12 квітня б. р. зайшла помилка через опущення одного речення, з яким цілість малаб звучати так: „В Ропиці Руській був тоді учителем Тимко Перейма й його жінка п. Зося з Кобанів Перейма; в Маластові був священик о. Менцінський, замордований бандитом, і учитель п. Яворський, в Пантній був учитель Орест Онуляк; в Гладишові священик о. Петро Підляшецький і учитель п. Максим Кобаний... і т. д.

Додати до списку українських робітників належить ще свящ. о. Филимона Хмілевського, з його жінкою і донею, тоді студенткою львівського університету. о. Кисілевський був пароохом в Грабі, наскрізь цареславному і кацапському селі і мимо всіх зусиль не міг защепити там духа українства. о. Кисілевський виїхав відтам до Америки і є тепер в Пітсбургу, Па., як рівнож і його дочка.

Був ще у Висовій о. Мартинович, наскрізь патріот. Його короткий побут у Висовій мав додатний вплив на студентів і громаду в Висовій.

У давніших ще часах був у Крампній о. Йосиф Пелехович, та тоді годі було навіть за Україну говорити. о. Пелехович помер в Америці.

Це все відноситься до горлицького повіту.

Зі студентів забув я згадати Павла Ропицького, котрий здається лишився в селі і разом тепер з Іваном Ропицьким робить більш корисну роботу, ніж як був би учителем або священиком.

о. П. К.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КРОМПТОН, Р. АЙ.

ФІЛЬМА УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ТАНКІВ.

Дня 28. квітня 1932 до нашої місцевости загостив п. Микола Новак з паном Шнурером, щоби висвітлити фільму, яка була знята в Ню Йорку в 1931 році зі здвигу українських танцюристів під проводом балетмайстра Василя Авраменка. Світляні образки дуже гарні. Публика, між якою було богато чужинців, оплескувала кождий танок.

Про самі образки не буду розводитись, а хочу сказати, що тов. М. Новак у двогодинній промові розказує слухачам історію українського народу з його великим мистецтвом й що саме цей український танок може багато зробити під теперішню пору для пропаганди українського імени.

Публика промовця добре розуміла й думками своїми переносилася на рідну землю, бо промовець не забув згадати й про сумні та страшні події, які відбуваються на Україні й тепер... При кінці бесідник закликав, щоб усі Українці й Українки взяли участь у виступах, які п. Авраменко уряджує в честь Вашингтона, починаючи від 1-го травня. М. Новак сказав, що в стейті Род Айленд не буде виступу Авраменка, але подібний виступ зроблять злучені товариства танцюристів зі стейту Род Айленд і Масачусетс.

Виступ цей відбудеться 7-го травня в Інфантрі салі, Провіденс, Р. Ай.

В. Федорович.

Розмова при зачинених дверях.

Він: Дмитро дома?

Вона: Його нема... а крім того я в ліжку...

Він: Це нічого, всеодно можете відчинити!

Вона: Так, одначе я не сама!

Катехит: Петрик, що робили Жиди після того, як перейшли Червоне море?

Ученик: Сушилися.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє усіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 8 травня (мая), в годині 12-тій в полудне, в церковній гали при Оклей і Райс ул. Проситься усіх членів явитись на збори, бо є важні справи до полагодження, а особливо проситься тих членів, що довгують більше, як три місяці, а працюють, нехай будуть ласкаві прийти заплатити свою залеглість; в противнім разі будуть суспендовані цего місяця. Також повідомляється тих, що зголосилися за позичкою, щоби явилися і виповнили друки просьби о позичку, котрі вже прийшли з гол. канцелярії. Дається до відома усім, що тепер принимаються нових членів до У. Н. Союза без оплати вступного. — Іван Карпа, пр.; Дмитро Кузьма, кас.; В. Лоняк, рек. секр.; Тарас Шпікула, фін. секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокіл, від. 336, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 8 травня. Проситься всіх членів прибути на збори і вирівнати свої вкладки конечно, щоби потім не нарікали на уряд, коли будуть суспендовані. — Гр. Кісіль, предс.; Мих. Савчак, кас.; Гр. Стефанек, фін. секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 96, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що мітинґ не відбувся 1-го травня з причини Великодня, тому відбудеться 8-го травня, в годині 2-гій пополудни, в гали церковній, 7 Карсон ул. Кождий член обовязаний явитися на мітинґу, бо є важні справи до полагодження. Напоминається довгуючих членів прийти і вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. — А. Кульчицький, предс.; Ст. Гриб, кас.; Дм. Василик, секр.

ВИЛКС БЕРРІ, ПА. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 223, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 8 травня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Члени, котрі подались о позичку, мають прийти на ці збори. Напоминається довгуючих членів, щоби вирівнали свій довг, бо інакше будуть суспендовані. — Іван Добуш, рек. секр.

ЯВОКА, ПА. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 326, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 8 травня, в годині 1.30 пополудни, в гали Турка. Проситься всіх членів прийти на ці збори, бо є дуже важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Он. Лесик, предс.; Теодор Колодій, кас.; Микола Колодій, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. О. Николая, від. 341, повідомляє своїх членів, що місячні збори, припадаючі на неділю, 8 травня, є перенесені на пятницю, 13 травня, в годині 7.30 ввечір, в Укр. Нар. Домі. Є важна точка до полагодження, тож проситься всіх членів прийти в означений час. — Ст. Г. Палівода, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітинґ відбудеться в суботу, 7 травня, в годині 7-ій ввечір, в церковній гали. Проситься всіх членів явитись на мітинґ. — М. Заяць, секр.

АНСОНІЯ, КОНН. Тов. Запорожська Січ, від. 67, повідомляє своїх членів, що мітинґ відбудеться 8 травня, в годині 1-ій пополудни. Проситься всіх членів прибути в означений час, бо є важні справи до полагодження. — Іван Шуран, предс.; Гр. Патинок, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64, повідомляє усіх своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться в суботу, 7 травня, в годині 7.30 ввечір, під ч. 435 Мейн ул. На деннім порядку маємо важну справу до полагодження, тому кочна є присутність усіх членів. Взивається довгуючих членів не зволікати з плаченням вкладок, бо Товариство не кредитувати членам, котрі не звертаються зі просьбою до Товариства про такий кредит. Котрі члени хочуть користати з запомоги, мусять зголоситися до уряду і бути присутними на мітинґу. — Іван Ґабрилович, предс.; Ігн. Ничка, кас.; Василь Матвіяс, секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, повідомляє, що мітинґ відбудеться в неділю, 8 травня. Проситься, щоби кождий член був на мітинґу, бо є дуже важні справи до полагодження. Буде справоздання уряду і контр. комісії, справа статута товариства і справа свята Вашингтона 15 травня. — Вас. Возний, предс.; Мик. Лісний, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома членам Тов. „Єдність", від. 163, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го травня, в годині 1-ій пополудни, в домі У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на збори, бо є дуже важні справи до полагодження. — Мих. Паранич, секретар.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

TALK ON UKRAINIAN DANCING GIVEN AT CROMPTON MEETING.

Mike Nowak of New York gave an interesting and instructive lecture last evening at Odd Fellows' hall in Crompton on Ukrainian dancing and told of plans for the big concert to be held in Infantry hall on Saturday evening, May 7. In this concert the Woonsocket Ukrainian Chorus, the West Warwick dancing class, the Boston dancing class, the Woonsocket dancing class and Wallace and Helen, popular juvenile dancers of Crompton, and others will take part.

Motion pictures were shown depicting the Ukrainian dances and there were about 200 children and 100 adults in attendance.

It was announced that a Ukranian chorus will go on a concert tour which will include 30 of the leading cities of the United States, their program being in the interest of the Gorge Washington Bicentennial.

The West Warwick Ukrainian dancing class had charge of last evening's event and Wasyl Fedorowicz was chairman.

(Potaxet Valleys Times, April 29, 1932).

CONCERT OF UKRAINIAN DANCING-SINGING TO BE GIVEN AT INFANTRY HALL.

The hundreds of Jews in Providence and Rhode Island, who come from the Ukraine, will have the opportunity of seeing and hearing again, dances and folk songs of that country, at a concert to be given next Saturday evening, May 7, at Infantry Hall. The concert of Ukrainian national folk ballet, dancing and singing is being sponsored by the West Warwick Dancing Class and will comprise over two hundred talented performers from Boston, Woonsocket, West Warwick and this city.

For centuries Ukraine's oppressors prohibited the use of the Ukrainian language in schools, in books and in the press. By this and other ruthless means they sought to denationalize and assimilate the Ukrainians. All their attempts, however, have proved futile. The Ukrainian love for freedom, their culture and their national consciousness have kept them alive in their poetry, folk songs and their dances. Some of these dances have been so highly developed that ruling races have appropriated them and proclaimed them to the world as their own; as, for instance, the dance erroneously known as the Russian Cossack, which, in reality, is the original Ukrainian Cossack dance.

Thus in speaking of Ukrainian ballet it must be remembered that this ballet is comprised of a series of Ukrainian national dances symbolizing Ukraine's art, culture and great historical past. These dances possess natural freedom, exhilaration, vigor and elegance. They are like the winds of Ukrainian steppes that move the grasses on the vast territories.

All these characteristics are seen in the Ukrainian folk ballet created by the Balletmaster Vasilie Avramenko. The program follows:

Honyveeter, (Whirlwind dance); Katherine, from the Kherson; Hopak Clik; Zhuravlee; Podolian Kosachok; Kolomeyka, a dance of the Carpathian Highlands in Galicia; Arkan, an old Scythian-Ukrainian dance; Kochohoora, blizzard dance; Mefelitza, winter dance; Tchumak; Hrechanyky.

(The Jewish Herold, Providence, R. I., Apr. 29, 1932).

Обовязкова доглядачка.

Жінка: Я бачила, що ви цілували мого чоловіка!

Доглядачка: Лікар казав не противитися хорому.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ЙОНКЕРС, Н. Й.

Замісць вінка на Рідну Школу.

Замісць вінка на домовину небіжчика Всечесного Отця Льва Левицького в імени Грецько-Католицької Церкви св. Михаїла парох о. В. Сполітакевич передав 30 долярів на Рідну Школу в Краю.

Гроші переслано через Обєднання.

—o—

КОГУС, Н. Й.

Памяти Ольги Бесарабової.

Заходом Союза Українок, відділ 34-тий, в Когус, Н. Й., в неділю, 14. лютого, відбулася панахида в українській церкви св. Петра й Павла в память покійної, незабутньої героїні — Ольги Бесарабової з Левицьких. Панахиду відправив парох о. Іван Шуховський. Підчас панахиди зібрано $16 на політичних вязнів. У суботу, 20. лютого, був улаштований вечерок у память Ольги Бесарабової.

Гості, як місцеві так і позамісцеві, на заклик пані Ірини Гундякової зложили на народні ціли $46.70.

Жертву зложили: о. І. Шуховський $2; Анастасія Заузляк $1.50; по $1: С. Шуховська, Ірина Гундяк, В. Любинецький, Д. Зальопаний, Н. Заблоцький, М. Галашин, Т. Постоловська, О. Чайковська, М. Завіцька, Такляна Савюк, Ева Урбан, Валерія Михасів, Марія Базар, Анастасія Футулуйчук, П. Щаршанович, А. Афинович, Євдокія Афинович, А. Мазурик, І. Колосовський, К. Заблоцька, М. Говікович, Ольга Коник, І. Столяр, І. Кричковський, Анна Чубик, Анна Керман, Т. Джинджириста, Текля Мазурик, П. Ракочий, Марія Кушнір; В. Львівський 75 ц.; по 50 ц.: С. Кричковська, Текля Говікович, С. Зальопана, Ева Сташко, Ева Задра, О. Нидильська, О. Геля, Г. Нидильський, С. Палка, А. Любинецька, Марія Шаршанович, Юлія Керман, Кеєня Павуляк, К. Вареница, Магда Вареница, М. Базар, З. Колосовська, Анна Мазурик, П. Гуриш, Анна Юженьків, Юлія Пашкевич, Анна Джиджириста, Анастасія Шкляряк, Марія Проць; Магда Гринчук 25 ц.; К. Вертепна 20 ц.

Разом $63, котрі вислано через Обєднання до краю на народні ціли.

За Уряд Союза Українок:

Текля Мазурик, предс.;
Марія Кушнір, касієрка;
Ольга Коник, секр.

—o—

НОВІ КНИЖКИ.

МАТЕРІЯЛИ ДО ІСТОРІЇ КАРТОГРАФІЇ УКРАЇНИ.

Археольоґічна Комісія Всеукраїнської Академії наук видала надзвичайно цікаву збірку старих мап України. Збірка називається: **„Матеріяли до історії картографії України. В. Кордт, дійсний член Археографічної Комісії"**. Збірник має 32 сторінки, розміру фоліо, пояснень до мап, які подано в числі 41 штук на цілих аркушах паперу. З технічної сторони збірник виданий гарно, а мапи виконані артистично на грубому й трівкому папері.

З наукової сторони їх підбори й пояснення не можна зробити ніяких закидів, бо й автор їх не новик на полі студіювання картографії. В. Кордт старий і вже добре відомий дослідувач картографії на Україні. Його першу збірку видано ще в 1899 р. у Київі. Також Київська Археографічна Комісія видала в 1910 його збірку по історії картографії. А тепер отсе заявилася праця, що розширює й доповняє видані ним раніше збірки.

Найстарша мапа в збірнику походить з 1665 року. Цю мапу зладив Сансон і запозичив її зі старшої мапи роботи відомого французького інженіра Боплана, котрий лишив по собі знаменитий опис України. Не станемо подавати тут описy всіх мап, які дуже цікаві й цінні, але вважаємо потрібним про деякі з них зробити кілька заміток.

На мапі Сансона, видрукуваній у 1674 році, зазначено „Україна, земля Козаків". Україна на цій мапі охоплює тодішні українські землі: Холмську землю, Воєвідство Руське, Белзьке, Волинське, Подільське, Брацлавське, Київське. Як південний кордон показано Трансилванію, Молдавію та Туреччину. На півночі показано кордон Литви, а на сході — Московської держави. Москва тут зовсім не називається ні Русю, ні Росією. Тодішнє Київське воєвідство занимало простори також на лівому боці Дніпра, тому кордони України сягали там до кордонів сучасної Московщини та до Донщини.

Цікаво тут відзначити, що всі торговельні шляхи, які йшли з устя Дніпра й Дністра, вели до Львова. Розходячись по лівобережу, вони сходилися біля Львова в один вузол шляхів. Це свідчить, що торговельний вплив Львова, як західніх земель України, сягав тоді до Чорного моря.

На мапі „Лє Полонь" з року 1706 вперше зустрічається „Русь Московіте", під яким іменем зветься лише лівобережна Україна, яка тоді вже входила в новозорганізовану державу російську. Але притім треба завважити, що й тут Московщина ще не називалася ні „Русю", ні „Росією", а звалася своїм правдивим іменем: „Московщина". Що імя „Русь" давали лише українським землям, це видно хочби з того, що на тій же мапі знаходимо „Русь Польонез", а це ті землі України, що тоді належали до Польщі. Тут же на мапі виразно написано „Україне" й цей напис обнимає обидва береги Дніпра й знаходиться на височині Київа.

Далі на мапі, виданій трохи пізніше, знаходимо також термін „Татарія московська", а поруч з ним „Росія московська". Перший напис покриває татарські землі, що знайшлися під владою Московщини, а другий — частину лівобережної України, що була під Московщиною, а переважно Слобідську Україну та більшість земель білоруських. А поникче Київа знаходимо великий напис через правий і лівий беріг Дніпра: „Україна, держава Козаків". Ще нижче є напис: „Козаки запорозькі". Отут ясно означені кордони України, що на сході йдуть по Дон, а на півночі сягають аж до Воронежа і доходять майже до теперішнього Брянська. Отже властиво тут вони включають у собі всі теперішні українські й етнографічні межі. А вся мапа названа як Мапа Царства Московського, зложена Д'Ішлем в Амстердамі. З цього знову бачимо, що Московщина не називалася ніде „Русю" чи „Росією" ще на початку XVIII. віку, але Україна твердо задержувала свої історичні назви „Русь" та „Україна".

Дуже цікава мапа під назвою „Україна", видана в 1736 році Зойтером. На цій мапі зазначено через всі етнографічні землі українські „**Україна**". А в підназовках написані окремі провінції. Імя „Руси" для України на цій мапі нема, але показано, що з Україною межує „Русія Московітіка Парс". Отсе перший раз стрічаємо на чужинецьких мапах імя „Росія", надане виключно Московщині, але натомісць твердо залишається старовинне імя України-Руси — „Україна".

На мапі, виданій в 1769 році в Боні, котра охоплює частину Польщі й Росії, а названа „Мапа Імперії Російської й Польщі", знов Україна ясно означена написом „Україне", що покриває всі етнографічні землі України. В підназовках на Україні означені окремі її землі, відповідно до тодішнього поділу й назв частин України.

Лише на мапах пізнішого видання, а особливо на мапах російського видання, зникає імя „Україна", а натомісць зявляється напис: або „Росія" через цілу Україну й Московщину, або на Україні зазначений розділ на намістництва, а пізніше на губернії, відповідно до російського адміністративного поділу. Отся тенденція Росії знищити назву „Україна" переходить поволі й на закордонні видання тих мап, що зібрані В. Кордтом.

При розгляді отих мап впадає в око те, що зпочатку на старовинних мапах закордонного видання затримувалася довго назва „Україна-Русь", або лише „Україна". Нарешті, з подiлом українських земель між чужі держави, почали означувати „Польська Русь", „Московська Русь", а подекуди землі Запорожа означувано „Україна", або, ще пізніше, як „Землі війська запорозького". З бігом часу Московщина почала також називати себе „Русю" та „Росією", відсуваючи тим своє стародавнє імя „Московщина". Зате з переходом українського імени „Русь" до Московщини на всіх мапах ще довго вдержувалося імя „Україна"; але це було доти, доки Росія остаточно не знищила всіх ознак політичного відокремлення України від Московщини та не знищила й републики „Війська Запорозького".

І. Б.

САМІТНА МОГИЛА.

Під лісом у поли
Самітна могила,
Що стрілецькі кости
Собою накрила.
Ніхто не заткнув там
В головах калину,
Бо він не оставив
Кохану дівчину.

Не мав батька й неньки,
Був сам сиротою;
З ніким не прощався,
Як ішов до бою.
У рядах стрілецьких
За волю Вкраїни,
Звідки не вернувся,
Від кулі загинув.

І ніхто по ньому
Не тужить, не плаче,
Лиш ворон на дубі
Звечера закряче.
А ранок могилу
Огорне імлою,
День дощем ридає,
А нічка — росою.

Анастасія Рибакова.

Запальчивий рибалка.

Пан Куспись сидить над ставом, ловить рибу. За кожним разом як зловить, вкидає її назад у воду.

Його знайомий побачив цю роботу й питається, що то за причина.

— Бо це є одинока риба в цьому ставі! — поясноє Куспись товаришеви.

—o—

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за уділення мені запомоги на минулім річнім засіданню У. Н. Союза з фонду запомогового в сумі $50, які прийшли мені і моїй родині у велику поміч. Не меншу подяку складаю і урядникам нашого відділу, які не забувають за мене в моїм критичнім положенню. При кінці мушу зазначити, що се вже пята з черги запомога, яку я одержав від головного уряду У. Н. Союза за час мойого нещасного каліцтва, і сумніваюся, чи знайшласяб друга подібна організація, котра би так щиро займалася своими каліками та хорими членами, як наш Батько У. Н. Союз. Тому зі щирого серця бажаю У. Н. Союзови якнайкращого успіху в розвою в членстві і в фінансах. Кличу до всіх наших братів і сестер Українців і Українок, особливо моїх землякiв Лемків, які ще не належать до У. Н. Союза: Вступайте громадно і вписуйте свої діти до У. Н. Союза, бо це найліпший захист для нас всіх тут на еміґрації. Це не є ніяка хвальба, а самі факти, які самі за себе говорять.

Еміліян Скородинський, член 259 від. У. Н. С., Шикаго, Илл.

ТАРЗАН І НЕВІДОМА ІМПЕРІЯ. (26)

Коли вояки побачили, що невідомий їм силач відпустив їхнього імператора, вони кинулися до Тарзана, щоби убити його. Та тут побачили, як ця дивна людина скочила на дерево й, перестрибуючи з гилки на гилку, подалася ними здовж вулиці, що була обсаджена деревами. В цілому місті зчинилася трівога. Всі шукали очима на деревах тої людської потвори, що зі спритом мавпи бігла по деревах все далі й далі на околицю міста.

А по вулиці, все більше відстаючи від Тарзана, бігли вояки, яких ззаду підганяв сам імператор Сублятус. Остатній від сорому й люти, він тепер підганяв своїх вояків криками: „Скорше! Скорше доганяйте його! Нагороду дам тому, хто піймає оцього варвара! Скорше, вояки, вперед!" Зі всіх сторін неслися крики: „Ось він! Ловіть його! Он він на дереві! Держіть його!" Вже ніхто дійсно не бачив Тарзана, але гукали всі.

Скоро Тарзан побачив, що вже він відбіг геть далеко від тих, котрі його переслідували, а скоро й крики затихли. Тарзан побачив себе на деревах осторонь від улиці, як йому здавалося, в якомусь великому саді. Спокійніше й повільніше він побіг далі, прислухуючись та придивляючись навколо. Нагло, почувши якийсь гомін, ніби розмову людських голосів, він звернув у той бік, де скоро побачив тих двоє, котрих голоси він втг.

Примостившись незамітно на дереві, Тарзан дуже добре бачив жінку й мужчину, що сиділи на камінній лавці й жваво розмовляли. Особливо енергійно говорив мужчина. Вони його не бачили, бо дуже були заняті собою, а тому Тарзан рішив наблизитися ближче, щоб ліпше придивитися до обох. Нарешті, примостившись майже біля них на дереві, Тарзан став придивлятися обом. Особливо він звернув увагу на дівчину й пильно відділ, слідкував за нею.